

GELOOFSVRAGEN

Vraag het aan Theo

Erik DE SMET

- Feest Christus Koning ontstond in politieke context jaren 1920
- Vandaag wordt 'koningschap' veeleer spiritueel vertaald

Toen in november 1927 de Mexicaanse jezuïet Miguel Pro voor het vuurpeloton verscheen, na zonder vorm van proces door de antiklerikale dictatuur ter dood te zijn veroordeeld, riep hij uit, de armen in kruisvorm: „Viva Christo Rey! Leve Christus Koning!” Die uitroep was niet toevallig gekozen. Geen twee jaar voordien, in december 1925, had paus Pius XI het hoogfeest van Christus Koning ingesteld met zijn encycliek *Quas primas*. Een nieuwigheid, want het feest bestond niet. Een van de aanleidingen voor de encycliek was het zestiende eeuwfeest van de geloofsbelijdenis van Nicea (325), maar er was ook de politieke context.

Pius XI had het over „rampen” die de Kerk en de wereld waren overkomen. De paus verwees naar de opkomst van totalitaire politieke bewegingen en anti-kerkelijke regimes. Zo werden in de prille Sovjet-Unie tussen 1921 en 1928 massaal christenen vervolgd. Zo'n vijftig bisschoppen

en tienduizenden leken verdwenen in strafkampen, om nooit meer terug te keren.

De vroege jaren 1920 baadden in een revolutionair klimaat, zowel van links als van rechts. In Italië was nog niet lang het fascisme aan de macht gekomen. Ook in andere landen dreigde een marginalisatie van de christelijke cultuur. In die context stelde Pius XI dat „de vrede van Christus slechts te bereiken is in het rijk van Christus”.

Wat bedoelde de paus daarmee? *Quas primas* is een lange Bijbelse bezinning op het koningschap van Christus en zoekt uitdrukkelijk – wat destijds behoorlijk vernieuwend was – in het Oude Testament naar de betekenis van het koningschap. Voor de toenmalige paus was Jezus' rijk „hoofdzakelijk geestelijk van karakter”. Hij baseerde zich daarvoor op het vers uit het evangelie waarin Jezus aan Pilatus antwoordt dat Hij wel koning is, maar dat zijn rijk niet van deze wereld is.

Het beoogde doel was dus geen theocratie, zijnde een regime waarin Kerk en Staat in elkaar overvloeien. De encycliek stelde echter ook dat Christus' rijk alle mensen en alle staten omvat. Wettig verkozen overheden moeten als het ware in de plaats van Christus besturen. „Zij zullen

Komende zondag, de laatste van het kerkelijke jaar, vieren we het feest van Christus Koning. Vanwaar komt dat gebruik en wat is hier de betekenis van de termen 'koning' en 'koningschap'?

dan in de wetgeving en in de toepassing van de wetten rekening houden met het algemene welzijn en met de menselijke waardigheid van hun onderdanen.” Het gevolg is vrede en welzijn. Aldus lezen sommige auteurs de instelling van het feest van Christus Koning als een onderdeel van de ontwikkeling van de sociale leer van de Kerk.

Door het feest te verplaatsen naar de zondag vóór de advent wordt het eindtijdelijke benadrukt

Het feest, oorspronkelijk voorzien voor de zondag vóór Allerheiligen, werd de dag van de Katholieke Actie, een beweging eveneens door Pius XI ingesteld om de secularisering van de samenleving tegen te gaan, maar die in de praktijk de centralisatie van bestaande katholieke sociale organisaties inhield. Aldus wordt Christus Koning op meerdere plaatsen in Vlaanderen nog altijd gevierd als het feest van de Chiro, jeugdbeweging die in dezelfde periode werd opgericht. De term 'Christus Koning' werd na 1930 echter gekaapt door ex-

treemrechtse groepen. In België was de meest bekende de partij Rex van de Waalse nazi en collaborateur Léon Degrelle.

Sinds het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) wordt het koningschap van Christus veeleer spiritueel vertaald. In de *Catechismus van de katholieke Kerk* uit 1993 vind je slechts één verwijzing naar *Quas primas* en is 'Christus Koning' geen trefwoord.

In 1969 verplaatste Paulus VI het feest naar de laatste zondag van het liturgische jaar, vóór de eerste zondag van de advent. Daardoor kwam een verwijzing tot stand naar het einde der tijden. De naam van het feest werd veranderd in Onze Heer Jezus Christus, Koning van het Heelal. Als evangelieteksten worden achtereenvolgens de terugkeer van de Mensenzoon uit Matteüs gelezen, het gesprek van Jezus met Pilatus over het koningschap en een fragment uit Lucas' lijdensverhaal waarin de goede moordenaar aan Jezus zegt: „Denk aan mij wanneer Gij in uw koninkrijk gekomen zijt.”

Reacties op deze bijdrage en nieuwe vragen voor de rubriek zijn welkom bij *Kerk & Leven, Vraag het aan Theo*, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen of via geloofsvragen@kerknet.be.

Ontslag bisschop van Luik

Mgr. Aloys Joustens bood zijn ontslag aan de paus aan. Op 2 november werd de bisschop van Luik 75. Op die leeftijd moet hij volgens het kerkelijke recht zijn ontslag aanbieden. Tegelijk maakte mgr. Joustens een rapport over aan de nuntius, waarin hij de balans opmaakt van de situatie in zijn bisdom en een profiel schetst voor zijn opvolger. Joustens is bisschop van Luik sinds 2001.

Eredoctoraat voor Vergauwen

Dominicaan Guido Vergauwen uit Sint-Niklaas, rector van de universiteit van Fribourg in Zwitserland, kreeg een eredoctoraat van de universiteit van Tilburg in Nederland. Hij wordt gelauwerd voor zijn hele werk, dat zich concentreert op de verhouding tussen geloof en rede en tussen christendom en cultuur, op de oecumenische problematiek en op de interculturele en interreligieuze dialoog.

Aartsbisschop van Canterbury

De anglicaanse bisschop van Durham, Justin Welby (56), wordt de nieuwe aartsbisschop van Canterbury en meteen de geestelijke leider van twintig miljoen Britse anglicanen en 77 miljoen anglicanen wereldwijd. Op 21 maart wordt hij plechtig geïnstalleerd. Hij volgt aartsbisschop Rowan Williams op die in december zijn functie neerlegt. (IVH)

Herinneringen aan de vorige eeuw

Brusselaar Gillis HOUBEN schildert sinds 1996 frietkoten uit het hele land. Hij wil een verdwijnend fenomeen op een poëtische manier in leven houden

Jozefien VAN HUFFEL

„Voor moderne frietkoten heb ik geen belangstelling. Dat zijn hygiënische schoendozen met een gat erin. Alle fabrieken maken dezelfde koten”, zegt Gillis Houben. „Geef mij maar de slordige constructies van weleer.”

Houben borstelde sinds 1996 vele tientallen schilderijen van frietkoten overal in Brussel, Vlaanderen en Wallonië. „De frituren zijn volop aan het verdwijnen. Een groot deel van de koten die ik

schilderde, is al weg”, klaagt hij. „Binnenkort zijn mijn doeken herinneringen aan de twintigste eeuw. Via de frietkoten leg ik vast hoe België er toen uitzag, in de straten en aan de stations.”

Figuranten

Uitbaters en klanten vallen er op Houbens schilderijen amper te bespeuren. „Toch schilder ik graag mensen, maar dan als karakters”, legt hij uit. „Op deze doeken zouden ze slechts figu-

ranten zijn. Over honderd jaar zal immers enkel het kot interessant blijken, niet de mensen die toevallig in de buurt waren.”

„Frietkoten zijn misschien niet altijd mooi, maar ik probeer sfeer en poëzie in de beelden te leggen”, vervolgt Houben. „Op de foto's die ik neem als voorbereiding moeten de koten daarom ook in de zon staan. Een auto heb ik niet en al vaak trok ik tevergeefs met de bus naar een frietkot, omdat er plotseling wolken opdoken.”

In België is Gilles Houbens werk niet bijster bekend, maar de schilder kreeg wel al zeventien buitenlandse cameraploegen over de vloer. Vooral de Duitse pers kent hem. „Ze vinden me exotisch. In hun ogen ben ik het prototype van een Belg. Zo voel ik me niet, maar intussen kwam er wel al een man speciaal afgereisd uit Hamburg om een werk te kopen.”

Naast de frietkoten heeft Houben nog andere reeksen lopen. Zo schildert hij bijvoorbeeld al jaren op basis van foto's golfterreinen overal ter wereld. „Ik heb belangstelling voor zen. Op golfterreinen vind je dezelfde elementen als in een zen-tuin. Er gaat een enorme rust van uit. Ik hoop dat mensen rustig worden als ze naar die schilderijen kijken.”

Gillis Houben: „Aanvankelijk schilderde ik elk frietkot dat ik zag. Intussen ben ik kieskeuriger.” © Jozefien Van Huffel

Advertenties

GOEDKOOPSTE in zijn assortiment

Everyday frangipanes 3 stuks 200 g € 0,49 (€ 2,45/kg)

colruyt laagste prijzen

meer info: 0800 20 950 www.traplifinfo.be

Onze traplift ...
... Uw comfort

Gratis en vrijblijvende offerte
Korte leveringstermijn (vanaf 1 week)
Dienst na verkoop (24u/24)
Gratis subsidieadvies
Conform wetgeving
Diverse afwerkingen
Batterijvoeding

Comfortlift coopman

NV Coopman Liften
Heirweg 123 | B-8520 Kuurne
comfortlift@coopman.be | www.traplifinfo.be